

ကုန်းဘောင်ဆက်မဟာရာဇဝင်တော်ကြီးမှ ထီးနန်းသုံးစကားများ

တင်လေးနွယ်

ဒေါက်တာ၊ ကထိက၊ မြန်မာစာဌာန၊ မိတ္ထီလာတက္ကသိုလ်

စာတမ်းအကျဉ်း

ဤစာတမ်းသည် မြန်မာစာနယ်ပယ် စကားပြေကဏ္ဍတွင်ပါဝင်သော ရာဇဝင်ကျမ်းမှ ထီးနန်းသုံးစကားများကို လေ့လာထားသော စာတမ်းဖြစ်ပါသည်။ မြန်မာမှုနယ်ပယ်တွင် အရေးပါသော ထီးနန်းသုံးဝေါဟာရများကို ရာဇဝင်ကျမ်းနှင့်လိုက်ဖက်အောင် သုံးနှုန်းရေးသားထားကြောင်းကို ဖော်ထုတ်ပြလိုသော ရည်ရွယ်ချက်ဖြစ်သည်။ ဦးမောင်မောင်တင်၏ ကုန်းဘောင်ဆက် မဟာရာဇဝင်တော်ကြီး(၃)တွဲကို အလေ့လာခံအဖြစ်ထား၍ ထီးနန်းသုံး စကားများကို လေ့လာတင်ပြထားပါသည်။ ထီးနန်းသုံးစကားများကို လေ့လာတင်ပြရာတွင် ထီးနန်းသုံးစကား အမျိုးအစား (၇)မျိုးခွဲ၍ လေ့လာတင်ပြထားပါသည်။ ဤစာတမ်းသည် မြန်မာမှု၊ မြန်မာစာပေကိုလေ့လာလို သူတို့ အတွက် အထောက်အကူ ဖြစ်စေမည်ဟု ယုံကြည်မိပါ သည်။

သော့ချက်ဝေါဟာရ။ ။ တော်၊ သစ္စာတော်ပေး၊ ကွန်းထောက်စံနန်းတော်၊ မဟာသင်္ကြန်ခေါ်၊ နတ်ပြည်စံ၊ နတ်ရွာစံ၊ ကံတော်ကို

နိဒါန်း

ကုန်းဘောင်ဆက် မဟာရာဇဝင်တော်ကြီး(၃)တွဲ ကို တတိယမြန်မာနိုင်ငံတော်ကို တည်ထောင်သည့် ကုန်းဘောင်မင်းဆက် ၏ မင်းဆွေမင်းမျိုးဖြစ်သော ကျက်သရေဆောင်ရွှေစလွယ်ရ ဝန်ထောက်မင်း ဦးမောင်မောင်တင် K.S.M, A.T.M က ရေးသား ပါသည်။ ရာဇဝင်စကားပြေဖြစ်သည့် အားလျော်စွာ အကြောင်းအရာနှင့် လိုက်ဖက်အောင် သုံးနှုန်းထားသည့် ထီးနန်းသုံးစကားများကို ဤစာတမ်းတွင် လေ့လာတင်ပြ ထားပါသည်။

ဦးမောင်မောင်တင်၏ အတ္ထုပ္ပတ္တိအကျဉ်း

ဦးမောင်မောင်တင်၏ မျိုးရိုးဇာတိနှင့်ပတ်သက်၍ ‘အမရပူရ ပထမမြို့တည်နန်းတည် နိဗ္ဗာနပစ္စယနာဂရာဇဆဒ္ဒန်ဆင်မင်း သခင် ဘဝရှင်မင်းတရားကြီး၏သားတော် ဝန်းသိုမြို့စား ‘မင်းရဲမြတ်စွာ’ ကို ရတနာပူရတတိယမြို့နန်း ဖန်ဆင်း တည်ထောင်တော်မူသည့် နောင်တော်ကုန်းဘောင်ဆင်ဖြူရှင် မင်းတရားကြီး၏သမီးတော် ထန်းတပင်မြို့စား မင်းသမီး ‘သီရိပဘာဒေဝီ’နှင့် မောင်လယ် နမလယ် စုံဖက်ရာတွင် ‘သီရိ သုဓမ္မရာဇာ’ဘွဲ့ခံ ကောလင်းမင်းသား ‘ကို ဖွားမြင်တော် မူသည်။ ထိုမင်း၏ သားတော် မြင်းမှူးမင်းသား ‘မင်းရဲ သီဟကျော်’နှင့် ယိုးဒယားဘုရင်၏အနွယ်တော်ဖြစ်သော မင်းသမီးတပါးနှင့် မင်းတုန်းမင်းတရားကြီး၏ လက်ထက် တော်မှာပင် စုလျားရစ်ပတ် လက်ထက်စုံဖက်တော်မူရာ သားတော် နှစ်ပါးနှင့် သမီးတော်နှစ်ပါးကို ဖွားမြင်သည် တွင် ဦးမောင်မောင်တင်မှာ တတိယမြောက်သားတော် ဖြစ်ပါ၏။ (မောင်သုတ၊ ၁၉၆၆)

ဦးမောင်မောင်တင်ကို သက္ကရာဇ်(၁၂၂၈)ခုနှစ်၊ ဝါခေါင် လဆန်း(၁၀)ရက်၊ တနင်္လာနေ့ နံနက်(၈)နာရီ အချိန်တွင် မန္တလေးမြို့နန်းမြို့တွင်းရှိ ဘိုးတော်မင်းသားကြီး သီရိသုဓမ္မရာဇာ ၏ အိမ်တော်၌ ဖွားမြင်ပါသည်။ (၇)နှစ်သားအရွယ်မှ (၁၀)နှစ်သားအရွယ်ထိ မင်းတုန်းမင်းတရားကြီး၏ အပါးတော်၌ ခစားရသည်။ (၁၀)မျှစ်ပြည့်သောအခါ မင်းတုန်းမင်း တရားကြီး၏ သားတော်၊ တူတော် များနှင့်အတူ မန္တလေး တောင်ခြေရှိ ရွှေကျင်ကျောင်းတိုက်တွင် ရှင်သာမဏေ ပြုခဲ့သည်။ ထိုကျောင်း၌ပင် ရှင်သာမဏေ ထွက်၍ လူဝတ်နှင့် အသက်(၁၅)နှစ်အထိ မြန်မာစာပေကို သင်ကြားခဲ့သည်။

သီပေါမင်းတရားကြီး လက်ထက်တော်တွင် ဆွေတော်၊ မျိုးတော်၊ မင်းသားငယ် များနှင့်အတူ အင်္ဂလိပ်ဘုန်းကြီး (Brother Mark) ဆရာမှတ်ကျောင်းတွင် အင်္ဂလိပ်စာသင်ယူခဲ့သည်။ တစ်လလျှင်ရိက္ခာတော်ငွေ(၁၅)ကျပ် ရရှိခဲ့သည်။ အသက်(၁၅)နှစ်ကျော် အရွယ်တွင် ဖခင်မြင်းမှူးမင်းသားနှင့်အတူ နန်းတွင်း၌ အခစားဝင်ရသည်။

အစ်မတော်မှာ ပင်မြိုင်မြို့စားမင်းသမီးဖြစ်ပြီး နမူငယ်မှာ ချွန်းတောင်မြို့စား မင်းသမီးတို့ ဖြစ်ကြသည်။ သက္ကရာဇ်- ၁၂၄၇ခုနှစ် (ခရစ်နှစ်၁၈၈၅)တွင် သီပေါမင်းနှင့်တကွ မိဖုရားကြီး၊ သမီးတော်များကို အင်္ဂလိပ်စစ်တပ်များက ခေါ်ဆောင်သွား သောအခါ နမူငယ်ချွန်းတောင် မင်းသမီး လည်း ပါသွားခဲ့သည်။

ဦးမောင်မောင်တင် အသက်(၁၉)နှစ်အရွယ်တွင် သီပေါမင်း ပါတော်မူခဲ့သည်။ သီပေါမင်းပါတော်မူပြီးနောက် လူသူ လက်နက်စုဆောင်း၍ ဗြိတိသျှတို့ကို တစ်နှစ်ကြာ ခုခံခဲ့လေသည်။ ဗြိတိသျှတို့က လက်နက်ချ ဝင်ရောက်သူတို့အား လွတ်ငြိမ်းချမ်းသာခွင့်များ လုံးဝပေးမည်ဟု အမိန့်ကြော်ငြာများ ထုတ်ပြန်ခဲ့သည်။

ဝန်းသိုနယ်တိုက်တွင် ပုန်ကန် ထကြွနေသူ မင်းသား ဦးမောင်မောင်တင်ကိုလည်း အရှင် ဖမ်းမိလျှင် ဆုငွေ (၃၀၀၀)ကျပ်၊ အသေဖမ်းမိလျှင် ဆုငွေ (၁၀၀၀)ကျပ်ဟု ကြော်ငြာခဲ့သည်။ ဦးမောင်မောင်တင်၏ သစ္စာဖောက် နောက်လိုက်များ ဆုငွေကို မက်မော၍ ဦးမောင်မောင်တင်ကို ဖမ်းဆီးပြီး ဆုငွေယူရန် အကြံရှိ သည်ကို ရိပ်မိခဲ့သဖြင့် မန္တလေးမြို့သို့ ပြန်ဝင်ခဲ့ရသည်။

မန္တလေးမြို့သို့ ရောက်သောအခါ ဖခင်မြင်းမျိုး မင်းသားကြီးက ဦးမောင်မောင်တင်ကို ပုဂံမင်း၏ မိဖုရားခေါင်ကြီး သီရိတိလောကမဟာရာဇာဒေဝီထံ တွင် အပ်နှံခဲ့သည်။ မိဖုရားကြီးကလည်း ကင်းဝန် မင်းကြီး၏ အကြံပေးချက် ဖြင့် မန္တလေးမြို့ရှိ အစိုးရထံ စာရေးအကြောင်း ကြားခဲ့လေသည်။ မန္တလေး ဝန်ရှင်တော်မင်းကြီးက မိဖုရားကြီးနှင့်အတူ ဦးမောင်မောင်တင်ကိုပါ ဖိတ်ခေါ်၍ အအပ်ခံယူခဲ့သည်။

ဦးမောင်မောင်တင်သည် မန္တလေးပြန်ရောက်ပြီး မြေတိုင်းပညာကို မြေတိုင်းအင်စပတ်တော် ဦးခက်၏ အကူအညီဖြင့် (၆)လခန့် သင်ကြားခဲ့သည်။ သက္ကရာဇ်- ၁၂၅၃ (ခရစ်နှစ်-၁၈၉၁)ခုနှစ်တွင် ပင်လယ်ဘူးမြို့အုပ် ခန့်အပ်ခံခဲ့ရသည်။ သက္ကရာဇ်-၁၂၅၄ (ခရစ်နှစ်-၁၈၉၂) ခုနှစ်တွင် သာယာဝတီမင်း၏ မြစ်တော် ပြည့်ထိပ် တင်ဆင့်နှင့် လက်ထပ်ထိမ်းမြား ခဲ့ပြီး သားသမီး တစ်ကျိပ်ကျော် ထွန်းကားခဲ့သည်။

သက္ကရာဇ် ၁၂၆၀ (ခရစ်နှစ်-၁၈၉၈) ခုနှစ်တွင် စဉ်ကိုင် မြို့သို့ ပြောင်းရွှေ့၍ မြို့ပိုင်အဖြစ် အမှုထမ်း သည်။ သက္ကရာဇ် ၁၂၆၇ (ခရစ်နှစ်-၁၉၀၅)ခုနှစ်တွင် စဉ်ကိုင်မြို့၌ နေစဉ် ကုန်းဘောင်ဆက်မဟာရာဇဝင် တော်ကြီးကို ရေးသား ပုံနှိပ်ခဲ့သည်။ ထို့နောက် ကျောက်ဆည်၊ မြစ်သားမြို့များသို့ နယ်ပိုင် ဝန်ထောက် အဖြစ် ပြောင်းရွှေ့နေထိုင်ခဲ့ရသည်။ သက္ကရာဇ် ၁၂၆၈ (ခရစ်နှစ်-၁၉၀၆) ခုနှစ်တွင် (E.A.C) အမြဲတမ်း စစ်ကဲကြီး ဖြစ်ခဲ့သည်။ ထိုနှစ်တွင်ပင် (A.T.M) အမှုထမ်းကောင်း ရွှေတံဆိပ် ရခဲ့သည်။ ရေဦးမြို့နယ်ပိုင် ဝန်ထောက်အဖြစ် ပြောင်းရွှေ့ခဲ့ ရသည်။ သက္ကရာဇ် ၁၂၇၄(ခရစ်နှစ်-၁၉၁၂)ခုနှစ်တွင် (K.S.M) ကျက်သရေ ဆောင် ရွှေစလွယ်ရမင်းဟူသောဘွဲ့ကို ရရှိခဲ့သည်။ မုံရွာတွင် ဒုတိယအရေးပိုင်ရာထူးကို ထမ်းရွက် ပြီးနောက် သက္ကရာဇ် ၁၂၈၄(ခရစ်နှစ်-၁၉၂၂)ခုနှစ်တွင် အငြိမ်းစား ယူခဲ့သည်။ ထို့နောက် မန္တလေးမြို့အာဠဝီ လမ်းတွင် နေထိုင်ခဲ့သည်။ ထိုခုနှစ်မှာပင် ကုန်းဘောင် ဆက်မဟာရာဇဝင် တော်ကြီးကို ထပ်မံပြည့်စွက်ပြီး (၃)တွဲခွဲ၍ ဒုတိယအကြိမ် မန္တလေး ဟံသာဝတီ ပိဋကတ်ပုံနှိပ်တိုက်တွင် ရိုက်နှိပ်ခဲ့သည်။

သက္ကရာဇ်၁၂၈၇ (ခရစ်နှစ်-၁၉၂၅) ခုနှစ်တွင် မြန်မာပြည် ဘုရင်ခံက မဟာဒါန်ဝန်ရာထူးကို ခန့်အပ် ခဲ့သည်။ သက္ကရာဇ် ၁၃၀၂ (ခရစ်နှစ်-၁၉၄၀)ခုနှစ်အထိ (၁၅)နှစ်တိုင်အောင် မဟာဒါန်ဝန်ရာထူးကို ထမ်းဆောင် ခဲ့သည်။

ဒုတိယကမ္ဘာစစ်ကြီး ဖြစ်သည့်အချိန်တွင် ပြင်ဦးလွင် မြို့၌ နေထိုင်ခဲ့သည်။ အင်္ဂလိပ်တို့ဆုတ်ခွာပြီးနောက် တရုတ် စစ်သားများက မန္တလေး နေအိမ်ရှိ ဦးမောင်မောင်တင် နှစ်ပေါင်းများစွာ စုဆောင်းခဲ့သော ပစ္စည်းဥစ္စာများ၊ တန်ဖိုးရှိသော ရှေးဟောင်း အမွေအနှစ် များ၊ ရေးသားပြုစုထားသော စာပေများကို မီးရှို့ ဖျက်ဆီးခဲ့သည်။

မြန်မာပြည်ကို ဂျပန်များ ဝင်ရောက် သည့်အချိန်တွင် ဦးမောင်မောင်တင်သည် ပြင်ဦးလွင်မြို့၌ပင် နေထိုင် ခဲ့သည်။ ဂျပန်နှစ်ပတ်လည် ဆုတောင်းပွဲသို့ တက်ရောက်လာကြသော ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်း၊ သခင်မြ၊ ဒီးဒုတ်ဦးဘချို၊ သခင်ဗစိန်၊ သခင်ထွန်းအုပ်နှင့်တကွ ဂျပန်စစ်ခေါင်းဆောင်များသည် ဦးမောင်မောင်တင်အား မြန်မာပညာရှိကြီးအဖြစ် လေးစားစွာ လာရောက် နှုတ်ဆက်ကြသည်။

၁၉၄၅ခုနှစ်၊ ဇန်နဝါရီလတွင် တောင်ကြီးသို့ ပြောင်းရွှေ့ နေထိုင်ခဲ့သည်။ ၁၉၄၅ခုနှစ်၊ မတ်လတွင် ဦးမောင်မောင်တင်၌ ဝမ်းကိုက်ရောဂါ စွဲကပ်လာခဲ့ သည်။ နှစ်ကြိမ်တိုင်အောင် ကုသ ပျောက်ကင်း သော်လည်း တတိယအကြိမ် ပြန်လည် ဖြစ်သော အခါတွင် ရောဂါသက်သာခြင်းမရှိဘဲ ၁၉၄၅ခုနှစ်၊ မတ်လ(၂၃)ရက် နေ့၊ နံနက်(၄)နာရီအချိန်တွင် ကွယ်လွန်ခဲ့ သည်။ တောင်ကြီးမြို့တွင် မီးသင်္ဂြိုဟ်၍ အရိုးကို ပြင်ဦးလွင်မြို့တွင် အုတ်ဂူပြဿဒ်အတွင်း ထည့်သွင်း မြှုပ်နှံခဲ့သည်။

ဦးမောင်မောင်တင်ကိုယ်တိုင် ပြုစုရေးသားသော စာပေ များတွင် ပုံနှိပ်ပြီးစာရင်းမှာ- ကုန်းဘောင်ဆက် မဟာ ရာဇဝင်တော်ကြီး(၃)တွဲ၊ ရွှေနန်းသုံးဝေါဟာရ အဘိဓာန် ပထမတွဲ၊ ဦးပုညအတ္ထုပ္ပတ္တိ၊ ကင်းဝန်မင်းကြီး အတ္ထုပ္ပတ္တိ၊ ဉာသနာ နုဂ္ဂဟပကာသနီကျမ်း၊ ထမပြန် ဒီပကစာတမ်း၊ ကောင်းမှုတော် ဘုရားကြီးသမိုင်း၊ မဟာ ဗောဓိသားရုပ်ပွားတော် သမိုင်း၊ သုတဝနုနု စာတမ်းများ၊ တိုးတက်ရေးမဂ္ဂဇင်းတွင် လစဉ်ရေးသည့် လွှတ်ရုံး ငါးရပ်ဆောင်းပါးများ၊ မြန်မာအင်ပါယာကို တိုးချဲ့ ခဲ့သော အလောင်းမင်းတရားကြီး၏ အကြောင်းရင်း စကား ဆောင်းပါးများ၊ ကုန်းဘောင်ဆက် မဟာရာဇဝင် တော် တတိယတွဲတွင် ဓာတ်ပုံများထည့်သွင်း ပုံနှိပ်ခြင်း တို့ ဖြစ်ပါသည်။

စာအုပ်အဖြစ် မရိုက်ရသေးသော စာမူများမှာ အမည်သာ ရှိပြီး မီးရှို့ဖျက်ဆီးခံရသော စာမူများ ဖြစ်ပါသည်။ ၎င်းတို့မှာ ရွှေနန်းသုံး ဝေါဟာရအဘိဓာန် ဒုတိယတွဲ၊ မင်းကြီးဦးစ အတ္ထုပ္ပတ္တိ၊ နန်းမတော် မမြကလေး၊ လှိုင်ထိပ်ခေါင်တင်၊ စလင်းမိဖုရား၊ ထိပ်စု မြတ်ဖုရားကြီးတို့၏ အတွင်းရေး၊ ဒိုင်းခင်ခင် စသည် တို့ဖြစ်ကြောင်း ကုန်းဘောင်ဆက်မဟာ ရာဇဝင် တော်ကြီး (ပထမတွဲ) နိဒါန်းတွင် ရေးသားဖော်ပြ ထားပါသည်။

**ကုန်းဘောင်ဆက်မဟာရာဇဝင်တော်ကြီးမှ
ထီးနန်းသုံးစကားများလေ့လာချက်**

ထီးနန်းသုံးစကားများနှင့်ပတ်သက်၍ မြန်မာအဘိဓာန်တွင် နန်းတွင်းသူ နန်းတွင်းသားတို့ သုံးနှုန်းသောစကား (မြန်မာစာ အဖွဲ့၊ ၁၉၉၁) ဟုအဓိပ္ပာယ်ဖွင့်ဆို ထားပါသည်။ ကုန်းဘောင် ဆက်မဟာရာဇဝင်တော်ကြီးသည် ရာဇဝင်စကားပြေ ဖြစ်သည့် အလျောက် အကြောင်းအရာနှင့် လိုက်ဖက်သည့် ထီးနန်းသုံး စကားများကို သုံးနှုန်းရေးသား ထားသည်ကို တွေ့ရှိရပါသည်။

‘တော်’အသုံး

ကုန်းဘောင်ဆက် မဟာရာဇဝင်တော်ကြီး၌ ဘုရင်မင်းမြတ် နှင့်သက်ဆိုင်သည့် အကြောင်းအရာများတွင် သုံး လေ့ရှိသော ‘တော်’ ဟူသောအသုံးကို လိုက်ဖက်ဆီလျော်အောင် သုံးထား သည်ကို တွေ့ရပါသည်။

ရတနာပုံပထမ မြို့တည်နန်းတည် မင်းတုန်းမင်းတရားကြီးလက်ထက် သက္ကရာဇ် ၁၂၁၇-ခုနှစ်၊ ဝါခေါင်လတွင် အိန္ဒိယတိုင်း၊ အင်္ဂလိပ်မင်းက စေလွှတ်သည့် သံတော်တို့ ရာဇသံ၊ လက်ဆောင် တော်များနှင့် ရောက်ရှိလာရာ ဘဝရှင် မင်းတရားကြီးသည် ရာဇသံနှင့် တကွ လက်ဆောင်တော်များကို အဆက်သံယူတော်မူခဲ့သည်။ အိမ်ရှေ့မင်းနှင့် အိမ်ရှေ့ မိဖုရားတို့ထံသို့လည်း လက်ဆောင်တော်များ သွားရောက် ဆက်သခဲ့သည်။ ထိုအကြောင်းကို ကုန်းဘောင်ဆက် မဟာရာဇဝင်တော်ကြီး တတိယတွဲတွင်-

**သံတို့ အိမ်ရှေ့တော်သို့ရောက်၍ အိမ်ရှေ့မင်း၊
အိမ်ရှေ့မိဖုရားတို့ ထွက်စံတော်မူမိလျှင် ဆက်သရန်
လက်ဆောင်တော်များကို အိမ်ရှေ့နားခံ၊ အိမ်ရှေ့
သံခံတို့ ဖတ်လျှောက် ဆက်သရသည်။
(ဦးမောင်မောင်တင်၊ ၂၀၀၄)**

ဟူ၍ရေးသားဖော် ပြထားပါသည်။ ‘အိမ်ရှေ့တော်’၊ ‘ထွက်စံ တော်မူ’၊ ‘လက်ဆောင်တော်’ စသည့် ‘တော်’ ဟူသော နန်းခလေ့ဆိုင်ရာ ထီးနန်းသုံးစကားကို သုံးထားပါသည်။ ထိုအသုံး အနှုန်းကြောင့် ရှေးမြန်မာမင်းများလက်ထက် သံတို့နှင့် တွေ့ဆုံဆက်ဆံပုံ အခမ်းအနားကို မြင်ယောင်စေကာ ခမ်းနားမှု အခြေအနေကို ထင်ရှားစေပါသည်။ အကြောင်း အရာနှင့်လည်း အံဝင်မှုရှိပြီးရာဇဝင်စကားပြေနှင့် လိုက်ဖက်သော စကားအသုံးအနှုန်း တစ်ခုဖြစ်ပါသည်။

ကွန်းထောက်စံနန်းတော်

ကွန်းထောက် ဟူသည်မှာ ခရီးတွင်စခန်းချသည် (မြန်မာစာအဖွဲ့၊ ၁၉၉၁) ဟုအဓိပ္ပာယ်ရပါသည်။ ထို့ကြောင့် ကွန်းထောက်စံနန်းတော် ဟူသည်မှာ ဘုရင်မင်းမြတ်တို့ လမ်းခရီး တွင် စခန်းချသော ယာယီစံရာတော်ပင်ဖြစ်ပါသည်။

မင်းတုန်းမင်းတရားကြီးလက်ထက် သက္ကရာဇ် ၁၂၁၇-ခုနှစ်၊ ကဆုန်လပြည့်ကျော် (၇)ရက်နေ့တွင် ကောင်းမှုတော် မဟာသကျ မာရဇိန် ကျောက်တော်ကြီး

ဘုရား မျက်နှာတော်ဖွင့်ရန် စစ်အင်္ဂါ လေးပါး၊ တပ်ဝင်း အခမ်းအနား အကြီးအကျယ် စီရင်ခင်းကျင်း၍ ကြံချီတော်မူခဲ့သည်။ ထိုအကြောင်းကို ကုန်းဘောင်ဆက် မဟာရာဇဝင်တော်ကြီး တတိယတွဲတွင်-

**ဆဒ္ဒန်ဆင်မင်းသခင် ဘဝရှင်မင်းတရား ကြီးဘုရား၊
အရှင်မိဖုရားခေါင်ကြီး နှင့်အတူ စံနေတော်မူရင်း
နန်းမြေဘုံသာစံနန်းတော်မှ ထွက်တော်မူ၍ ဘုရား
အနီး ကွန်းထောက်စံနန်းတော်တွင် စံနေတော်မူ
သည်။ (ဦးမောင်မောင်တင်၊ ၂၀၀၄)**

ဟူ၍ ရေးသားဖော်ပြထားပါသည်။ အကြောင်းအရာနှင့် လိုက်ဖက် သည့် ထီးနန်းသုံးစကားတစ်ခုအဖြစ် သိမှတ်ရပါသည်။ မင်းတုန်းမင်းတရားကြီး၏ ကြီးကျယ်ခမ်းနားသော သာသနာပြု ဆောင်ရွက်ချက်ကို ပေါ်လွင်စေသည့် အရေးအသား ဖြစ်ပါသည်။

သစ္စာတော်ပေး

ရာဇဝင်စကားပြေတို့တွင် ဘုရင်မင်းမြတ်တို့နှင့် စပ်လျဉ်းသည့် ထီးနန်းသုံးစကားတစ်ခုဖြစ်သည့် ‘သစ္စာတော်ပေး’ ဟူသော အသုံးကို ထည့်သွင်း သုံးနှုန်း တတ်ကြပါသည်။ ကုန်းဘောင်ဆက် မဟာရာဇဝင်တော်ကြီးတွင်လည်း သုံးထားသည်ကို တွေ့ရ ပါသည်။

ပုဂံမင်းသည် ခမည်းတော်မင်းတရားကြီး၏ အရိုက်အရာရွှေထီးရွှေနန်း တိုင်းကား နိုင်ငံအားလုံးကို သိမ်းအုပ်စိုးစံတော်မူ၍ သက္ကရာဇ်၁၂၀၈-ခု၊ တပေါင်း လဆန်း(၃)ရက်၊ စနေနေ့တွင် ထီးဆောင်းမင်္ဂလာဥကင်သ ဖွင့်တော်မူခဲ့သည်။ ထိုနေ့မှာပင် သားတော်၊ ညီတော်၊ မှူးတော်မတ် တော်အားလုံးတို့အား မြို့စား၊ ရွာစားများပေး၍ သစ္စာတော်ပေးခဲ့သည်။ ထိုအကြောင်းကို ကုန်းဘောင်ဆက် မဟာရာဇဝင်တော်ကြီး တတိယတွဲတွင်-

**မင်းညီမင်းသား၊ မှူးတော်မတ်တော်၊ ဗိုလ်မှူးတပ်
မှူး၊ ဒိုင်းမှူးသင်းမှူးမှစ၍ အမှုထမ်း ကျွန်တော်
မျိုး အပေါင်းတို့ကိုလည်း သစ္စာတော်ပေးရ၏။
(မောင်မောင်တင်၊ ဦး၊ ၂၀၀၄)**

ဟူ၍ ရေးသားထားပါသည်။ ရှင်ဘုရင်မင်းမြတ်တို့၏ အကြောင်းအရာနှင့် လိုက်ဖက်သော ‘သစ္စာတော်ပေး’ ဟူသော ထီးနန်းသုံးစကားကို သုံးနှုန်းရေးသား ထားပါသည်။ ရှေးမြန်မာ မင်းများလက်ထက် အုပ်ချုပ်ရေးနှင့် စပ်လျဉ်းသော နန်းခလေ့တရပ်ကို သိမြင်နိုင်သည့် စကားသုံး ဖြစ်ပါသည်။

သင်္ကြန်တော်ခေါ်

ရှေးအခါက ဘုရင်မင်းမြတ်တို့သည် မင်းအဖြစ်ကို ယူ၍ ဘိသိက်ခံယူခါနီးတွင် သင်္ကြန်တော်ခေါ်ရမြဲ ထုံးတမ်းရှိပါသည်။ အချို့သောဘုရင်မင်းမြတ်တို့သည် တစ်လလျှင် တစ်ကြိမ် သင်္ကြန်တော်ခေါ်တော်မူကြသည်။ နန်းခလေ့ထုံးတမ်း များအရ သင်္ကြန်တော်ခေါ်ခြင်း သို့မဟုတ် ခေါင်းဆေး မင်္ဂလာပြုခြင်း သုံးမျိုးရှိသည့် အနက် ထီးနန်းကို သိမ်းမြန်း စိုးအုပ်သည့် အခါမျိုးနှင့် ကျက်သရေမင်္ဂလာ တိုးပွားရန် ပြုလုပ်ရသော သကလာဘိသိက်တော်ခံသည့် အခါမျိုးတို့တွင် ‘မဟာသင်္ကြန်

တော်ကြီး' ကို ခေါ်တော်မူရသည်ဟု နန်းခလေး မှတ်တမ်းအရ သိရှိရပါသည်။ မဟာသင်္ကြန်တော် ခေါ်တော် မူခြင်းနှင့် ပတ်သက်၍ နန်းခလေး မှတ်တမ်းတွင်-

မြန်မာစကား သက်သက်အလိုမှာ ကောင်းကျိုး မင်္ဂလာ ကြန်အင်္ဂါလက္ခဏာတို့ တိုးပွားလာရန် သုတ်သင် ဆေးကြောခြင်းဟူသော တနည်း အားဖြင့် ခေါင်းဆေး မင်္ဂလာကိုပင် သင်္ကြန်ဟူ၍ ခေါ်ကြောင်း အမှတ်အသား ပြုရပေသည်။

(မြကေတု၊ ၁၉၆၆)

ဟုဖော်ပြထားပါသည်။ 'သင်္ကြန်'ကို မြန်မာအဘိဓာန် တွင်-

**၁။ နှစ်ဟောင်းမှနှစ်သစ်သို့ ကူးပြောင်းသည့်ကာလ
၂။ ရေပက်ဖြန်းသည့်နှစ်သစ်ကူးပွဲတော်
(မြန်မာစာအဖွဲ့၊ ၁၉၉၁)**

ဟူ၍ ဖွင့်ဆိုထားပါသည်။ နှစ်ဟောင်းမှတင်သော ချေးညှော် များတို့ကို သုတ်သင်ဆေးလျှော်၍ အသစ်သို့ ပြောင်းလဲ ခြင်းမျိုးကိုပင် တသဘောတည်း ယူဆပြီး ဦးခေါင်းဆေး လျှော်ပြုကြသည်ကို သင်္ကြန်ကျသည်(သို့) သင်္ကြန်ခေါ် သည်ဟု ဆိုကြသည်။ ဘုရင်မင်းမြတ်များ အဘို့တွင်မူ ဦးခေါင်းဆေး လျှော်သည်ကိုပင် သင်းကြန် တော်ခေါ်သည် (မြကေတု၊ ၁၉၆၆)ဟု နန်းခလေး မှတ်တမ်းအရ သိရှိရပါ သည်။

အလောင်းမင်းတရားကြီး နတ်ပြည်စံတော်မူပြီး နောက် သက္ကရာဇ် ၁၁၂၂-ခု၊ နယုန်လပြည့်ကျော်(၉)ရက်၊ အင်္ဂါနေ့ တွင် သားတော်ဒိပဲယင်းမင်း သီရိသုဓမ္မရာဇာသည် ခမည်းတော် ၏ အရိုက်အရာကို သိမ်းမြန်းစိုးစံခဲ့သည်။ သက္ကရာဇ် ၁၁၂၂-ခု၊ တပေါင်းလဆန်းခြောက်ရက်၊ တနင်္လာနေ့တွင် ရတနာသိင်္ဃာ ရွှေနန်းတော်၏ အနောက်မြောက်ယွန်း ထနောင်းဝန်းရပ်တွင် သင်္ကြန် တော် ခေါ်တော်မူခြင်းနှင့် ဥကင်သဖွင့်တော်မူခြင်းတို့ ပြုလုပ်ခဲ့သည်။ ထိုအကြောင်း ကို ကုန်းဘောင်ဆက် မဟာရာဇဝင်တော်ကြီး ပထမတွဲတွင်-

ထနောင်းဝန်းရပ်တွင် မဟာသင်္ကြန်တော်ခေါ်တော်မူ ပြီးလျှင် ထီးဆောင်း မင်္ဂလာဥကင်သ ဖွင့်တော်မူ ၍ သီရိပဝရမဟာဓမ္မရာဇာဟူသော တံဆိပ်နာမံ တော်ကို ခံတော်မူ၏။

(မောင်မောင်တင်၊ ဦး၊ ၂၀၀၄)

ဟု ဖော်ပြထားပါသည်။ ရာဇဝင်အကြောင်းအရာနှင့် လိုက်ဖက် စွာ မင်းတို့နှင့်သက်ဆိုင်သည့် 'မဟာသင်္ကြန် ခေါ်တော်မူ'၊ 'ထီးဆောင်းမင်္ဂလာ ဥကင်သဖွင့်တော်မူ'၊ 'တံဆိပ်နာမံတော်ကို ခံတော်မူ' ဟူသော ထီးနန်းသုံး စကားများဖြင့် ရေးသားဖော်ပြ ထားပါသည်။ အကြောင်း အရာ၏ ထည်ဝါခမ်းနားမှုကိုသာမက အရေးအသား ခုံညားမှုကိုပါ အထောက်အကူပြုပါသည်။

ထီးနန်းဥကင်သဖွင့်ခြင်းနှင့်ပတ်သက်၍ လောကဗျူဟာ အင်ရုံစာတမ်းတွင် အိမ်ရှေ့မင်းသည် ရွှေနန်းတော်ကိုတက်၍ ထီးနန်းကိုအုပ်စိုးတော်မူပြီးလျှင်

ရွှေနန်းတော်တက် ထီးနန်း ဥကင်သသုံးရပ် ဖွင့်တော်မူသည်။ (ဝန်ကြီး သီရိဥဇနာ၊ ၂၀၀၁) ဟုဖော်ပြထားပါသည်။ ဥကင်ကို ပါဠိသက် ဝေါဟာရအဘိဓာန် တွင် **ရာဇပုလ္လင်အထက်မှတ်ထွတ် (ဦးထွန်းမြင့်၊ ၂၀၀၄)** ဟုဖွင့်ဆိုထားပါသည်။ ထီးနန်း ဥကင်ဖွင့် ကျင်းပသည့် အခမ်းအနားတွင် အခါတော်အချိန် ရောက်သည်နှင့် ရှင်ဘုရင် တို့သည် မင်းဧကရာဇ်တို့၏ အဆင်တန်ဆာ ဖြစ်သော သရဖူ၊ သင်းကျစ်၊ ဒုယင်၊ သင်တိုင်၊ စလွယ်များကိုဝတ်ဆင်၍ ရွှေနန်းတော်မှ ပြဿာဒ်တော် သို့ ထွက်၍ ရာဇပုလ္လင်တက်ပြီးလျှင် ဥကင်တံခါးကို တံခါး ဖွင့်တို့က ဖွင့်ရပါသည်။ ဥကင်တံခါးဖွင့် ပြီးလျှင် စည်တော်စုံကို သုံးဖန်ချီ၊ သုံးဖန်ချ တီးရကြောင်း သိရပါ သည်။

ဆင်ဖြူရှင်မင်းတရားကြီး လက်ထက်တွင် အင်းဝ နေပြည်တော်ကြီးသည် ဘုန်းတန်ခိုးကြီးသော မင်းတို့ နေရာဌာန၊ မြစ်ငါးစင်းပေါင်းဆုံစီးဆင်းသည့်နေရာ၊ တစ်ဖက် ရန်သူတို့ လုပ်ကြံရန်ခက်ခဲသော အောင်မြေ ဖြစ်သည်ဟု မှတ်ယူပြီး ရွှေထီးရွှေနန်းတည်၍ စိုးစံတော် မူမည်ဟု မိန့်ဆိုခဲ့ပါသည်။ သက္ကရာဇ် ၁၁၂၅-ခု၊ နှောင်း တန်ခူးလဆန်း(၂) ရက်နေ့တွင် မြို့တော်ကို စတင် တည်စေခဲ့ပါသည်။ သက္ကရာဇ် ၁၁၂၆-ခု၊ နယုန် လပြည့်ကျော်(၂) ရက်နေ့တွင် ရွှေနန်းတော် ၏ အနောက် တောင်ထောင့် သင်္ကြန်နန်းတော်ရာတွင် ရာဇ ဘိသေက ခံတော်မူပြီး ထီးဆောင်းမင်္ဂလာဥကင်သ ဖွင့်တော် မူခဲ့သည်။ ထိုအကြောင်းကို ကုန်းဘောင်ဆက် မဟာ ရာဇဝင် တော်ကြီး ပထမတွဲတွင်-

မဟာသင်္ကြန်တော်ကြီးခေါ်တော်မူ၍ ရာဇဘိသေက ခံတော်မူပြီးလျှင် ထီးဆောင်းမင်္ဂလာဥကင်သ ဖွင့်တော် မူသည်။ သီရိသုဓမ္မမဟာရာဇာ ဓိပတိ-တံဆိပ် နာမံတော်ကိုလည်း ခံတော်မူသည်။ (ဦးမောင်မောင်တင်၊ ၂၀၀၄)

ဟူ၍ဖော်ပြခဲ့ပါသည်။ ရာဇဝင်စကားပြေနှင့် လိုက်ဖက် သည့် 'မဟာသင်္ကြန်တော်ကြီး ခေါ်တော်မူ'၊ 'ရာဇ ဘိသေက ခံတော်မူ'၊ 'ထီးဆောင်းမင်္ဂလာဥကင်သ ဖွင့်တော်မူ'၊ 'တံဆိပ် နာမံတော်ကို လည်းခံတော်မူ' ဟူသော ထီးနန်းသုံးစကား များကို သုံးနှုန်း ရေးသား ထားပါသည်။ ဘုရင်မင်းမြတ်တို့ နှင့် သက်ဆိုင်သော အကြောင်းရပ်တို့ကို ဖော်ပြရာတွင် ထီးနန်းသုံးစကား များဖြင့် ရေးသားထားသောကြောင့် ဆိုလိုသည့် အကြောင်းအရာမှာ ခမ်းနားထည်ဝါ၍ လိုက်ဖက်မှု ရှိပါသည်။

နတ်ပြည်စံ

နန်းပေါ်တွင်စိုးစံလျက်ရှိသော ဧကရာဇ်မင်းမြတ်တို့ ဘဝပြောင်းသည်ကို နတ်ပြည်စံသည်ဟူ၍လည်း ကောင်း၊

**နတ်ပြည်ပြောင်းစံသည်ဟူ၍လည်းကောင်း ပြောဆို
ရေးသား မြဲဖြစ်ပါသည်။**

(မောင်မောင်တင်၊ ဦး၊ ၂၀၀၅)

ထိုကဲ့သို့သော ထီးနန်းသုံး စကားများကို ကုန်းဘောင်
ဆက် မဟာရာဇဝင်တော်ကြီးတွင် အများအပြား
တွေ့ရပါသည်။ တကောင်းပြည်ကို စတင်တည်ထောင်
စိုးစံခဲ့သော အဘိရာဇာ မင်းတရားကြီး နတ်ပြည်စံသည့်
အကြောင်းကို ကုန်းဘောင်ဆက် မဟာရာဇဝင်
တော်ကြီး ပထမတွဲတွင်-

**အဘိရာဇာမင်းတရားကြီး နတ်ပြည် စံတော်မူပြီးလျှင်
သားတော်နှစ်ပါးတွင် အကြီးဖြစ်သော နောင်တော်
ကံရာဇာကြီးမူကား ရခိုင်ညောင်တီကို စိုးအုပ်စံ
နေတော် မူသည်။(ဦးမောင်မောင်တင်၊ ၂၀၀၄)**

ဟုလည်းကောင်း၊ မင်းတုန်းမင်းတရားကြီး နတ်ပြည်စံ
သည့် အကြောင်းကို ကုန်းဘောင်ဆက် မဟာရာဇဝင်
တော်ကြီး တတိယတွဲတွင်-

**သက္ကရာဇ် (၁၂၄၀) တစ်ထောင့်နှစ်ရာလေးဆယ်
သီတင်းကျွတ်လဆန်း ခြောက်ရက် အင်္ဂါနေ့
နေ့နှစ်ချက်တီးကျော် ခြောက်မောင်းခန့် အချိန်တွင်
လူ့ပြည်ငြီး၍ နတ်ပြည်ပြောင်းစံတော်မူသည်။
(ဦးမောင်မောင်တင်၊ ၂၀၀၄)**

ဟုလည်းကောင်း၊ ရေးသား ဖော်ပြထားပါသည်။ ဘုရင်
မင်းမြတ်တို့နှင့် သက်ဆိုင်သော ထီးနန်းသုံးစကားများ
ဖြင့် ရေးသားထားခြင်း ဖြစ်ပါသည်။

နတ်ရွာစံ

နန်းကျဘုရင်ဖြစ်စေ၊ ဘုရင်၏ မယ်တော်ဖြစ်စေ၊
တောင်နန်း မဒေဝီမဟေသီ မိဖုရားခေါင်ကြီးဖြစ်စေ ဘဝ
ပြောင်းသည်ကို 'နတ်ရွာစံသည်'ဟူ၍ ပြောဆိုရေးသားမြဲ
ဖြစ်ပါသည်။ (ဦးမောင်မောင်တင်၊ ၂၀၀၅) ထိုကဲ့သို့သော
ထီးနန်းသုံး စကားများကိုလည်း ကုန်းဘောင်ဆက်မဟာ
ရာဇဝင်တော်ကြီးတွင် အများအပြားတွေ့ရပါသည်။
ပုဂံမင်း သည် သက္ကရာဇ် ၁၂၄၅-ခု၊ တပေါင်းလဆန်း
တစ်ဆယ့် တစ်ရက်၊ ကြာသပတေးနေ့တွင် ညီတော်
မင်းတုန်းမင်းအား ထီးနန်းလွှဲအပ်ခဲ့ရသည်။ သက္ကရာဇ်
၁၂၄၅-ခု၊ နှောင်းတန်ခူး လဆန်းငါးရက်နေ့ သီပေါမင်း
တရားကြီး လက်ထက်တွင် နတ်ရွာစံခဲ့ပါသည်။
ထိုအကြောင်းကို ကုန်းဘောင်ဆက် မဟာရာဇဝင်
တော်ကြီး တတိယတွဲတွင်-

**အမရပူရစတုတ္ထ နန်းစံဘကြီးတော် ပုဂံမင်းတရား
နတ်ရွာစံတော်မူသည်ကို စကြဝတေးမန္တဓာတ်မင်း
တို့ မိဖုရားကြီးကို သဂြိုဟ်သကဲ့သို့ အခမ်းအနား
ကြီးကျယ်စွာ စီရင်ခင်းကျင်း တော်မူ၍ - - -
(ဦးမောင်မောင်တင်၊ ၂၀၀၄)**

ဟူ၍လည်းကောင်း ဘိုးတော်မင်းတရားကြီး၏ မိဖုရား
ခေါင်ကြီးနတ်ရွာစံတော်မူသည့်အကြောင်းကိုကုန်းဘောင်
ဆက် မဟာရာဇဝင်တော်ကြီး ဒုတိယတွဲတွင်-

**အရှင်မိဖုရားခေါင်ကြီး သီရိပဝရမဟာရာဇိန္ဒမင်္ဂလာ
ရတနာဒေဝီ နတ်ရွာစံတော်မူသည်ကို စကြဝတေး**

**မန္တာတ်မင်းတို့ မိဖုရားကြီးကို သဂြိုဟ်သကဲ့သို့
အခမ်းအနားကြီးကျယ်စွာ စီရင်တော် မူပြီးလျှင်-**

(ဦးမောင်မောင်တင်၊ ၂၀၀၄)

ဟူ၍လည်းကောင်း ထီးနန်းသုံးစကားဖြစ်သော
'နတ်ရွာစံ သည်' ဟူသောအသုံးကို အကြောင်းအရာနှင့်
လိုက်ဖက်စွာ သုံးနှုန်းထားပါသည်။

ကံတော်ကုန်

**ဧကရာဇ်မင်းမြတ်တို့၏ သားတော်၊ သမီးတော်၊
မင်းမိဖုရား၊ မင်းသားမင်းသမီးတို့ ဘဝပြောင်းသည်ကို
'ကံတော်ကုန်သည်' ဟူသော ဝေါဟာရကို သုံးနှုန်း
ရေးသား ပြောဆိုရုံဖြစ်ပါသည်။ ထိုကဲ့သို့သော ထီးနန်း
သုံး စကားများကို ကုန်းဘောင်ဆက် မဟာရာဇဝင်
တော်ကြီးတွင် အများအပြားတွေ့ရပါသည်။ သာယာဝတီ
မင်း၏ သမီးတော် ကံတော်ကုန်သည့်အကြောင်းကို
ကုန်းဘောင်ဆက် မဟာရာဇဝင်တော်ကြီး တတိယတွဲ
တွင်-**

**သမီးတော်စောလှမြို့စား သီရိအာသာဝတီ ကံတော်
ကုန်သည်ကို ရုတ်တရက် လုပ်ဆောင်သဂြိုဟ်ရ
၏။ (ဦးမောင်မောင်တင်၊ ၂၀၀၄)**

ဟုလည်းကောင်း၊ မင်းတုန်းမင်းတရားကြီး၏ အနောက်
နန်းမတော်မိဖုရား ကံတော်ကုန်သည်ကို-

**အနောက်နန်းတော်မိဖုရား အနောက်နန်းဆောင်
တွင် ကံတော်ကုန်သည်ကို ဘေးတော်အမရပူရ
ပထမမြို့တည် နန်းတည် မင်းတရားကြီး
လက်ထက် အနောက်နန်းတော် ကံကုန်ရာ
သဂြိုဟ်သည့်နည်း အခမ်းအနား ခန့်ထား
စီရင်ရန်ရှိသည် များကို- (ဦးမောင်မောင်တင်၊
၂၀၀၄)**

ဟုလည်းကောင်း၊ သီပေါမင်းတရားကြီး၏ သားတော်
ကံတော်ကုန်သည့်အကြောင်းကို-

**သားတော်မြတ်ရတနာ ရွှေကိုယ်တော်ကြီးဘုရား
ကံတော်ကုန်သည်ကို အခမ်းအနားကြီးကျယ်စွာ
ခင်းကျင်း ကျင်းပပြီးလျှင် - - -
(မောင်မောင်တင်၊ ဦး၊ ၂၀၀၄)**

ဟုလည်းကောင်း ရေးသားဖော်ပြထားပါသည်။ ထီးနန်း
ဝန်းကျင်၌သာ သုံးနှုန်းသော စကားသုံးများ ဖြစ်သည့်
'နတ်ပြည်စံသည်'၊ 'နတ်ပြည်ပြောင်းစံသည်'၊ 'နတ်ရွာ
စံသည်'၊ 'ကံတော်ကုန်သည်'ဟူသော ထီးနန်းသုံး
ဝေါဟာရ များကို အကြောင်းအရာ၊ အခြေအနေ၊
ပုဂ္ဂိုလ်အဆင့်အတန်း နှင့် လိုက်ဖက်ညီစွာ သုံးနှုန်း
ရေးသား ထားသည်ကို တွေ့ရှိရပါသည်။

ခြုံငုံသုံးသပ်ချက်

ကျက်သရေဆောင် ရွှေစလွယ်ရ ဝန်ထောက်မင်း
ဦးမောင်မောင်တင် K.S.M, A.T.M ရေးသားသော
ကုန်းဘောင်ဆက် မဟာရာဇဝင်တော်ကြီးမှ ထီးနန်းသုံး
ဝေါဟာရများကို လေ့လာကြည့်သောအခါ ရာဇဝင်

စကားပြေနှင့် လိုက်ဖက်မှု ရှိသည့် အသုံးများ သုံးနှုန်း ထားသည်ကို တွေ့ရှိရပါသည်။

ရာဇဝင်စကားပြေသည် ရှင်ဘုရင်မင်းမြတ်တို့နှင့် ဆက်စပ်ရာ အကြောင်းရာများကို တင်ပြရေးသား ထားသောကြောင့် ထီးဟန်၊ နန်းဟန်ပေါ်၍ ထီးသုံး နန်းသံပေါက်ရပါမည်။ သို့မှသာ အကြောင်းအရာနှင့် အရေးအသား လိုက်ဖက်မည်ဖြစ်ပါသည်။ ကုန်းဘောင် ခေတ် မဟာရာဇဝင် တော်ကြီးတွင် ထီးနန်းသုံး စကား များကို နေရာတကျ သုံးနှုန်းထားသဖြင့် ရာဇဝင် စကားပြေ အရေးအသားနှင့် လိုက်ဖက်မှုရှိပြီး ထီးနန်း သုံးစကားသုံး တစ်ရပ်အနေ နှင့်လည်း ဗဟုသုတ ဖြစ်ဖွယ် သိမှတ်ရပါသည်။

ရာဇဝင်စကားပြေဝိသစ္စာ ထီးနန်းသုံးစကားများကို သူ့နေရာ နှင့်သူ တိကျမှန်ကန်အောင်၊ လိုက်ဖက်အောင် ရွေးချယ်သုံးနှုန်း သွားနိုင်ပါသည်။ ထို့ကြောင့်လည်း ကုန်းဘောင်ခေတ် မဟာရာဇဝင်တော်ကြီး၏ စကားပြေ အရေးအသားမှာ ခုံညား နှစ်သက်ဖွယ်ကောင်းသည်ဟု သုံးသပ်နိုင်ပါသည်။

နိဂုံး

ဤသုတေသနစာတမ်းသည် ကျက်သရေဆောင် ရွှေ စလွယ်ရ ဝန်ထောက်မင်း ဦးမောင်မောင်တင် K.S.M, A.T.M ရေးသားသော ကုန်းဘောင်ဆက်မဟာ ရာဇဝင် တော်ကြီး(၃) တွဲမှ ထီးနန်းသုံး စကားများကို လေ့လာ ထားသော စာတမ်း ဖြစ်ပါသည်။ လေ့လာရန် စကားသုံး များစွာရှိသည့် အနက် ထီးနန်းသုံး စကားသုံးများကိုသာ ရွေးချယ်၍ လေ့လာ တင်ပြထားခြင်း ဖြစ်ပါသည်။ မြန်မာစကားပြေ အရေးအသား ကို လေ့လာလိုသူတို့ အတွက်လည်းကောင်း၊ မြန်မာမှု ဆိုင်ရာဝေါဟာရများကို လေ့လာလိုသူတို့အတွက် လည်းကောင်း၊ မြန်မာစာအထူးပြု ကျောင်းသား၊ ကျောင်းသူ တို့အတွက် လည်းကောင်း အထောက်အကူ ဖြစ်စေမည်ဟု ယုံကြည်မိပါ သည်။

ကျမ်းကိုးစာရင်း

ထွန်းမြင့်၊ ဦး။ (၂၀၀၄)၊ *ပါဠိသက်ဝေါဟာရ*၊ ဒုတိယ အကြိမ်၊ ရန်ကုန်။ စာပေလောက ပုံနှိပ်တိုက်။ (စာ-၄၃၇)

မောင်မောင်တင်၊ ဦး။ (၂၀၀၄)၊ *ကုန်းဘောင်ဆက်မဟာ ရာဇဝင်တော်ကြီး*၊ ပထမတွဲ၊ ပဉ္စမအကြိမ်၊ ရန်ကုန်။ ရာပြည့်စာအုပ်တိုက်။ (စာ-၄၅၊ ၄၆၊ ၂၅၅၊ ၂၆၇၊ ၂၉၈)

မောင်မောင်တင်၊ ဦး။ (၂၀၀၄)၊ *ကုန်းဘောင်ဆက်မဟာ ရာဇဝင်တော်ကြီး*၊ ဒုတိယတွဲ၊ ပဉ္စမအကြိမ်၊ ရန်ကုန်။ ရာပြည့်စာအုပ်တိုက်။ (စာ-၁၂၂)

မောင်မောင်တင်၊ ဦး။ (၂၀၀၄)၊ *ကုန်းဘောင်ဆက်မဟာ ရာဇဝင်တော်ကြီး*၊ တတိယတွဲ၊ ပဉ္စမအကြိမ်၊ ရန်ကုန်။ ရာပြည့်စာအုပ်တိုက်။ (စာ-၄၆၊ ၅၇၊ ၁၆၃၊ ၁၅၉၊ ၂၂၅၊ ၃၅၄)

မောင်မောင်တင်၊ ဦး။ (၂၀၀၅)၊ *ရွှေနန်းသုံးဝေါဟာရ အဘိဓာန်*၊ တတိယအကြိမ်၊ ရန်ကုန်။ ရာပြည့်စာအုပ်တိုက်။ (စာ-၃၁၃)

မြကေတု။ (၁၉၆၆)၊ နန်းခေလေမှတ်တမ်းများ၊ ရန်ကုန်။ နှလုံးလှစာပေတိုက်။ (စာ-၁၂၈၊ ၂၂၉)

မြန်မာစာအဖွဲ့။ (၁၉၉၁)၊ *မြန်မာအဘိဓာန်*၊ ရန်ကုန်။ ဖိုတိုလစ်ဆိုပုံနှိပ်တိုက်။(စာ-၄၁၊ ၁၆၆၊ ၃၈၀)

သီရိဥဇန၊ ဝန်ကြီး။ (၂၀၀၁)၊ *လောကဗျူဟာကျမ်း* (အင်ရုံစာတမ်း)၊ တတိယအကြိမ်၊ ရန်ကုန်။ တက္ကသိုလ် များပုံနှိပ်တိုက်။ (စာ- ၁၀၃)

သုတ၊ မောင်။ (၁၉၆၆)၊ *စာဆိုတော်များအတ္ထုပ္ပတ္တိ* ဒုတိယအကြိမ်၊ ရန်ကုန်။ ဟံသာဝတီ ပုံနှိပ်တိုက်။ (စာ-၆၂၃)